

P. 11.141

Na se împru-
mută acasă.

ANUL I

1933
No. 1

PETRODAVA

REVISTĂ DE CULTURĂ

7459.
616

BIBLIOTECA
DOCUMENTARĂ
ORAȘUL PIATRA NEAMȚ

MARTIE

1933

PETRODAVA-CULTURALĂ

◆
APARE LUNAR

◆
COMITETUL DE CONDUCERE

I. Dragan, V. Scripcaru, Gh. Gh. Neculau, I. Ciupală, V. Dorneanu

Sediul revistei : Piatra-N.—Str. Ștefan cel Mare No. 66

◆◆ ◆◆ Abonamentul 100 lei pe an ◆◆ ◆◆

CUPRINSUL :

<i>Petrodava</i>	Cuvânt înainte.
<i>I. Dragan</i>	Regionalism ?
<i>V. Dorneanu</i>	Epigrame.
<i>V. Scripcaru</i>	Cetatea...
* * *	Pagini de antologie.
<i>Gh. Gh. Neculau</i>	Ediție specială..
<i>Ionel Ungureanu</i>	Gânduri de Toamnă.
<i>I. Ciupală</i>	Un simbol.
<i>Miorica N. R.</i>	Seară de provincie.
<i>P. Gheorgheasa</i>	Calul, Iapa și Mânza.
<i>M. D. Stamate</i>	Darul văduvei,
<i>M. Mias</i>	Balaurul.
<i>Ludmila Florea</i>	Elevul (traducere).
<i>C. Luchian</i>	Anchetă școlară.

Recenzii, reviste, cugetări

Membrii cercului de colaborare culturală „Petrodava“

◆
Petru Diaconescu, C. Luchian, M. Avadanei, M. Stamate,
M. Cojocaru, I. Revent, I. Trautzel, I. Ungureanu, Ludmila Florea,
Mioara N. Rențea, Gr. Sturzu, V. Dorneanu, I. Ciupală,
Gh. Gh. Neculau, V. Scripcaru, I. Dragan

Greutatea nu este puterea de convingere, retorica, prima propulsiune care determină curentul, ci calitatea ideii de la înălțimea căreia curg apele viforoase! E lesne a provoca un curent, e greu a cantări o idee!

* * *

Există în vocabular o vorbă mare, de care unii se scuză și alții abuză. Este talentul. Se scuză de obicei leneșii și abuză cei cari stau toată ziua cu condeii în mână. Am vrea ca revista noastră să nu devină mai ales un azil pentru aceștia din urmă, dar nici nu vom organiza societăți de spionaj ca să-i descoperim pe cei dintâi.

Dacă n'avem gândul că am putea provoca vre un nou curent, mărturisim că nu ne ispitește nici sportul lansării de talente. Căci nu credem în realitatea talentelor noi. Scepticismul o fi laș, dar e practic uneori.

Deschidem un curs de ucenicie caligrafică. Atât.

Unde cei cări vor binevoi a veni între noi, să învețe a caligrafia idei. Dacă revista va reuși din sinteza paginilor, după un timp oarecare să realizeze un punct de vedere, o atitudine, cu atât mai bine. Asta-i despăgubire neprevăzută.

Modestia noastră e motivată sau poate forțată și de o împrejurare geografică. Activitatea noastră pornește de la periferie. Dintr'un oraș de provincie. Modestia noastră se compensează însă cu mândria că nu avem slăbiciunea de a candida la pretențiile adeseori absurde și înfumurate ale unora din publicațiile din Capitală. Am dori numai să demonstrăm că există și într'un oraș de provincie un conținut intelectual și mai ales sușlețesc. În încătușarea preocupărilor meschine, la care ne obligă un secol ingrăt, inițiativa noastră ia proporțiile unui act de curaj.

Și ca să dregem cu puțin romantism elanul nostru, vom meni aici, că învierea Petrodavei trebuie să însemne o naștere fără moarte, iar sub unghiul ochiului nostru vizionar, resurecțiunea vechiului oraș în ființa colectivă a unei colabcrări culturale aparține unei metempsichoze superioare, care crede și conduce la ameliorarea formelor și exemplarelor prin abstractizare și spiritualizare.

PETRODAVA

REGIONALISM ?

Am găsit aceste file pierdute de un călător ciudat, care poposise la un han de margină, unde trag cu burta drumeții și calabalăcul „la ogradă”. Era flămând și flenduros, cum numai un dascăl putea să fie. Venise în pitrec, cu îngăduiuța unui gospodar, pe carâmbii carului încărcat, până la han și de acolo i se pierduse urma pe uliți...

...Eu pot să'nvăț pe copil iubirea de neam și de limbă, începând a mă'nțelege cu dânsul în limba lui sorbită de la măsă, când îl legăna și'i da să sugă „tăta cea dulce...” Să ierte rușinoasele fețe, care n'au avut această fericire, mamele lor cinstindu-i din leagăn cu sfârc roșu de cauciuc și uger lat de sticlă. Grosolanul de Creangă nu căta vorbe pe ales, că nu-i torsese măsă pe limbă.

Ori cât de armonioasă, de pură, etc., ar fi limba ce... n'o vorbim, adică limba literară, nu e *limba vie*, izvorâtă din fierbintele efluviu al vieții. E limba aleșilor, de care și-i cu sfieală apropierea pe care trebuie s'o înveți... Dar pentru a o învăța îți trebuie o limbă instrument de învățătură. Acea e limba vie... Poate nu tocmai „*limba vechilor cazanii*”, care e și ea o *limbă sfântă*, cu somnolența veacurilor de ascultare fără gând viu, închinătorului fiindu-i aminte mai adesea de susurul fiorilor prelinși în trup de atingerea frunții cu lepedea rece, de tainica sclipire a patrafirului și a sfântului potir, izbăvitorul de păcat, de cât de glasul nazal aromitor al dascălului din strană, a cărui cântare, cu cât mai neînțeleasă pe atât mai primită este...

Cu cele mai sus spuse nu tăgăduim datoria noastră, de a cultiva limba literară. Până la limba literară însă trebuie să ne slujim de limba vie ca de o scară. Dar mai este o chestiune, care ne oprește o clipă în loc. Pretenția unei anume regiuni românești de ași impune vorbirea ca idiom literar este cel puțin prematură, fiindcă în această chestiune veacurile decid. ~~In idiomul literar trebuie să se depună lamura gândului românesc de pretutendeni, turnat în cele mai viabile tipare ale vorbirii.~~ Fiecare cuvânt *viu* e receptacolul experienții de ani nenumărați ai ființei colective, care ascultă, în vorbă ca și'n faptă, de legi naturale șiși bate joc de orice alte edicte. N'aș putea nici când să neg viabilitatea, bunăoară a cuvântului *nea*

sau *zăpadă*, dar nu voi consimți și cu mine, tot lungul și latul Țării Moldovei cei de mult și celei de azi, să mi se șteargă de sub condei sau să mi se astupe în gură cuvântul frumos, ca un potir de miere limpede: *omăt*... În el și'n multe ca acestea și-au pus dealungul sutelor de ani, Moldovenii de sub Cetatea Neamțului și cei din Soroca tot viul greu al sufletului și... cum să vii tu, samavolnic, să-l urgisești, să-l alungi, să-l smulgi din inima graiului, pe motiv că-ți supără delicatul auz de suveran din Dealul Spirei ?

...Acolo, lângă izvoare, iarba pare de omăt

Flori albastre tremur'ude, în văzduhul tămâiet...

Auzi tu ? Înțelegi zvonul, muzica acestei vorbiri ? Pas de clinește de aici cuvântul omăt și pune în loc *nea* ori *zăpadă* și geniul neamului, care flueră asupra suveranității tale, te va înșfăca de urechi și-ți va face un răpăd drept în balta celui mai deșanțat ridicul...

Ori cât prestigiu ar căpăta idiomul bucureștean de la perspectivele politice prezente și viitoare ale Capitalei, nu se poate ignora marele aport al scriitorilor români de pretutindeni și, în primul rând, al celor moldoveni la fixarea limbii literare de azi. Așa cum răsare ea de sub condeii unor Munteni de geniu, ca, bunăoară, Caragiale, Dela Vrancea, Brătescu Voinești... a unor Ardeleni cum e Coșbuc, Goga, Blaga, sau mai proaspeților Argezi, Topârceanu, Galaction, care, după scris, nici nu-mi vine a crede că nu sunt Moldoveni, ca masivii lor prieteni, Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu, de lângă care greu poți desprinde pe Ardelenii Agâbirceanu, Rebreanu... Din acest ciucure greu de nume, nu se arată, cum se adună ambrozia în amfora cea mare din picurii limpezi, distilați de lucrul veacurilor și hărnicia marelor talente, pe care ni le naște pământul Românilor de pretutindeni ? De unde privilegiul mardeiașului din Cetatea lui Bucur să edicteze proscriserea lui Creangă,.. căci pe acesta ni-l ostracizează mai cu înviersunare ? Pe el, fala neamului întreg, pe el, solul unic, care, singur prin minunatu-i geniu a izbutit, pentru streini, să facă simțit precis, în specificul său, timbrul glasului nostru, făcându-l să fie ascultat cu încântare și surpriză tocmai pe malurile Tamisei și dincolo de Ocean...

Francezii au sărbătorit pe Mistral, felibrul, și Mireille nu are provençalisme, ci e scrisă de a dreptul în altă limbă de cât cea a Franței literare. Austriecii au un cult pentru Rosegger, un fel de Creangă a Tirolului... Rușii îl divinizează pe Gogol... Taras Șevcenco... Și noi... ilapidăm pe Creangă ?

Așa dar egală îndreptățire pentru toate izvoarele care, cu albia lor, îngroașă valul torentului celui mare.

Pentru aceasta Moldova își scoate grosul oastei sale de uriași din cel mai adânc străfund, în care zărești dulama găitănătă a lui Ureche Vornicul, Miron Logofătul și Ion Neculce, după care se bulucesc anteree de clerici, ișlice și gloată multă de plăeși și țărani cântând din frunză, ori ostenind la coarnele plugului pe sub poala codrului, ori pe'tinsul ogoarelor de o rodnicie biblică din preajma Nistrului sau a Siretului... toți făurarii limbii cu care ne fâlim azi: Alexandri, Negruzi, Eminescu, Junimea, și din această sămânță, faimos răsad'ce crește uriaș în juru-ne: Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Calistrat Hogaș, I. I. Mironescu, I. Teodoreanu și alături doar de autorul anonim al Mioriței, sau de Eminescu, *unicul Creangă*.. Suficient pentru pergamentul de nobleță al Moldovei...

Răsare adică, limpede, pe orice cale, dreptul nostru al Moldovenilor, de a ne sluji de limba vie „care o plâng și care o cântă pe la vatra lor, țărani” din Neamț sau din Soroca... Și, firește, acelaș drept răsare pentru Ardelenii lui Coșbuc, Goga și Blaga, Rebreanu și Maniu.

Și limba aceasta n'a fost proscrisă nici când de geniul unui Alexandrescu, Caragiale sau Arghezzi, Topârceanu sau Galaction, albine ce s'au încărcat cu miere de pe toate gurile de rai, ce li le-au oferit pământul binecuvântat al Daciei.

Dar, atunci, regionalism?

Firește!

IOAN DRAGAN

EPIGRAMA (1)

de V. DORNEANU

GENURI

d-lui Romulus Dianu dela „Curentul“

Când bărbatu'aduce aleanu
Tot femeia leagă rana :
Când citesc ce-a scris Dianu
Dau pe frunte cu... Diana.

ANTROPOLOGIE

d-l Titulescu a vorbit așa de strălucit la Liga Națiunilor în conflictul Chino-Japonez încât a fost aplaudat de ambi' delegați.

Când în stil figuri împarte,
Liga'ntreagă cască gura ;
Pe... mongoli, în chip aparte,
I-a surprins plăcut... figura!

1) Din volumul „EPIGRAMA” apărut de curând.

CETATEA...

Intr'o poiană sorită, depe povârnișul răsăritean al Carpaților Moldovenești, sta ascunsă *Cetatea dacică Petrodava*, păzită de crestele dealurilor Cernegura, Petricica și Cozla, ca un ochiu dosit în genele stufoase, de mesteacăn, tise și fagi, ca să poată privi tainic spre îndepărtatul răsărit întotdeauna cu lumină dar și cu surprize.

Dintre streini n'o cunoștea nimeni... numai vântul se isbea de zidurile-i mucegăite, lăsând pe metereze mormane de morți, din armata de fulgi, aduși din stepe.

Bistrița îi primea clipul în oglinda apei, — liniștită câteodată — și-i spunea povești de nestatornicie, aduse pe valuri de argint din lunci cu dumbra și păduri cu zimbră.

Vulturii, când își făceau roudul pe aceste meleaguri, rămăneau intrigați de nemișcarea arătării cenușii și din înălțimi uriașe sfidau pe stăpâni.

Iar în nopți romantice, luceferi singuratici se rezemau de ziduri, alături cu străjerii din cele patru turnuri.

Câteodată... svon de buciurn purtat din creastă'n creastă, aduna în poiana dimprejur, supușii bărboși din colibele munților ori bordeile satelor din jos.

Atunci se trezea și cetatea...

Pregătirile de luptă în cântece și jocuri, tumul jertfei cu glasurile tăgădnate de închinare zeilor pentru isbândă, se amestecau cu suspinele celor ce rămăneau singure să-și îngâne dorul cu freamătul undelor de sub ferestre, ori cu toșnetul pădurii.

Iar când se furișă pe după ziduri, spre margini de codru și spre văi, glasul de corn, porțile grele, cusute'u cuie de tisă, deschideau drum de plecare călăreților în cântec de bătaie.

Atunci, câte-o jupâniță stioasă, cu ochi de întuneric și picături de rouă sub gene umbroase, întindea unui voinic, pe furiș, un fir de arsiuic roșu ca tocul, cules din marginea poenii, pentru a-l dărui ca talisman...

Apoi o liniște adâncă se cernea peste poiana tănuită, în care arătarea cenușie rămănea iarăși în ocrotirea vulturilor, care vegheau ficși ca niște puncte în înălțimi albastre, par'că ar fi fost niște semne ale cerului...

Odată și timpul par'că-și oprise pasul !...

În zadar așteptau cele câteva umbre reîntoarcerea, căci oastea și stăpânul pierise între zidurile altei cetăți și împrejurul unui cazan cu otravă,

Cetatea sta tristă, ca o biserică păiășită și par'că un blestem a făcut ca odată cu florile din câmp să nu mai învie și sutlețele cernite, strânse în jurul unei candelă din turnul dela amiază...

...De-atunci s'a lăsat peste cetate moartea.

Iar cariul vremii a măcinat veac după veac ruinele și furia râului a săpat la temelii, până ce într'o primăvară, năprasnic și-a purtat nătângia apele tulburi peste dărmături stăpânite de lilieci, pecetluind mormântul cu lespedeă uitărei,—ca să'implinească legile firii.

Numai cântecul celor câțiva ciobani, în tapt de seară, da puțină viață locului, când aripile vântului purtau melodia și'nspre poiană...

Ori dhuri sortite pribegiei, vor mai fi trecut în nopți cu luceteri, să-și ispășească singura greșală, c'au fost lut cu patimi.

Incolo,.. câteva săpături vechi și ele cu mucegaiu, arată că urmașii străjerilor din lumea mai nouă au căutat doar comori pe locul unde a fost cetatea, amăgiți de limbile de foc ale putregaiului, ce ies din pământ ca o ironie..

* * *

Acum, în poiana cu soare dintre cele trei dealuri este un oraș strălucitor de lumină, cu nume ce aduce aminte pe acel al cetății și case ce-or fi purtând în temelii bolovani istorici.

Bistrița trece tot pe locul vechiu și răcorește, vara, tot telul de brotăcei înfierbântați. Poveștile le-a uitat, obiceiul însă nu. Câte odată mai face iureș prin străzile de la miază zi, lăsând ca amintiri mâlul adus din pripoare despădurite.

I-e dor de vechiul drum, de vechea cetate, de vechii prieteni bărboși.

Lumea cea nouă a tăbărât furnicar pe malu-i și a umplut văile cu mândre așezări ce se răsfrâng în unde... Lumini și larmă în locul tăcerii și a pustiului... E viață gălăgioasă ca'n vremea exodului din cetate... Dar lumea asta nouă are o me-teahună... Un duh rău desparte pe oameni în două taberi:

Deoparte mulțimea celor ce nu se văd, în întuneric,—pleava din dosul ușii,—căreia i se pregătește o moarte crâncenă prin mizeria fiziologică...

Iar de cealaltă parte, beneficiarii norocului, care ies la lumină în luxul limuzinelor și strălucirea diamantelor pe degete ce nu cunosc munca, pe care îi pândește pieire tot atât de sigură din cauza mizeriei morale.

Între aceste două lumi se cascadează o prapastie, care poate duce din nou la moartea cetății...

GÂND

Un gând a căzut de-a dura.
Mi s'au aprins obrazii și gura
I-am desmierdat carnea șovăelnic
[pufoasă

Ca un văl de mireasă.

Un gând cald mi-a sărit în poală,
Crupă de piersică vinețiu goală.
I-am pipăit trupul crud cum e ceața
Pe iaz dimineața.

M'am lipit toată, lung și tăcută
De un gând ca șoldul sglobiu de clută
Zvâcnind de frică, umed de goană.
Gând: gând de codană.

MARIA BANUȘ

(Azi. V. 32)

TRADUCERIVACA

De bătrânețe dinții i-au căzut.
Ani mulți pe coarne s'au însemnat
A bătut-o într'una vacarul băut
Pe islazul rouat.

Inima ei numai liniște vrea
Dar șoarecii rod în colț și s'aud
Odată, odată, vițelușul
Avea picioarele albe, botul ud.

Mamă, a fost jefuită de fiu
Și copleşită de întristare.
În obor sub salcâm, pe prăjină
Vântul flutura pielea în soare.

Și în anul ce vine și ea și ea
Va porni către marea tăcero.
I se va trece peste gât o funie cu nod
Și va fi dusă în amurg la tăiere.

Poate, slabă, va cerca împotrivire
Proptindu-și coarnele vechi în pământ.
Acum visează un crâng cu frunză subțire
Și câmpuri ierboase legănate de vânt.

Din Sergiu Esenin
trad. de Zaharia Stancu
(Azi V. 32)

EDIȚIE SPECIALĂ

În crâșma lui Iancu e fierbere mare. Lumo multă și veselă, cum rar se mai poate vedea în vremurile astea de sărăcie.

În capul mesei prezidează avocatul B..., fala târgului, șeful unei proaspete organizații politice, compusă din elemente tinere și viguroase și cu viitor de aur.

Cum intră un prieten nou, șeful îi zâmbeste protector, îi întinde mâna și arată apoi scaunul liber:

— Hai, dragă, hai că întârzii.. scapi trenul.. Și o clipire șireată din ochi subliniază vorbele pline de înțeles.

— Să trăiască ai noștri!

— Ura!

— Jos ghiujii!

— Jos ramoliții!

— Să nu te superi, moșulică, cine e cu noi, e tot tânăr... Îl întinerește ideea, entuziasmul.

— Trăiască tinerețul!

Cheful se întetește. Paharele ciocnesc tot mai des și vinul curge din bolșug.

— Ei, ce zici, șefule, venim noi?

— Te mai îndoești?! E absolut sigur!

Guvernul căzuse de câteva zile și tânăra organizație politică avea toate șansele să fie chemată la putere.

Așa se explică cheful acesta neobișnuit.

Așa se explică și faptul că avocatului B..., șeful nediscutat, i se înzociseră prietenii în ultimile zile.

— Trăiască șeful!

— Ura! (Se cutremură geamurile ca de furtună).

Șeful bate cu paharul în masă:

— Vă rog, două minute de liniște...

— Tăcere!

— Tăcere!!

— Liniște!...

— Șeful vrea să vorbească...

— Să ne faci o declarație, șefule...

— Sst,... tăcere...

— Domnilor, sărbătorim astăzi prima și cea mai mare victorie a partidului nostru: răsturnarea guvernului de tristă memorie...

(Aplauze îndelung repetate, sughituri de... admirație).

Și dacă noi l-am răsturnat, urmează că noi îi vom lua locul...

Unu' și cu unu' fac doi...

— Bravo, ura, bravo!...

— Să trăiască șeful...

Prietenii ciocnesc paharele și se pupă cu duioșie. Șeful, încălzit de succes, zâmbeste și se clatină triumfător.

Din celălalt capăt al mesei, un munte de om, spătos și vânjeș ca un tanar, se repede cu paharul plin în mână către șef.

— Să te văd ministru, cucoane!

— Să trăești, nene Iacobache!

Nenea Iacobache e cel mai proaspăt și cel mai devotat membru al partidului...

De cinci ani, are un ideal : să ajungă casier comunal !

— Nu că mi-ar fi mie de o ticăloasă de leafă... dar așa din ambiție, domnule ! Să nu-l mai văd eu rătoindu-se pe părțitul cola de Scărlătescu... Și nenea Iacobache s'a înseris rând pe rând în toate partidele și în toate a fost „cel mai supus și mai devotat membru“.

Dar n'a fost chip să puie mâna pe casierie, măcar că toți i-au făgăduit—in opoziție—că ceiace cere el i se va da cu siguranță...

Acum însă e sigur de isbândă.

Șeful îi promisese solemn că în ziua în care va veni partidul la putere, fi va da în primire casieria comunală.

Până ia venirea la putere a șefului, mai e chestie de câteva zile, — dacă nu de câteva ore...

Și tot de câteva zile nenea Iacobache e cel mai supus și mai devotat membru al partidului de înnoire și purificare a vieții politice ..

— M'am convins, domnule, îi cunosc pe toți cum mă cunosc pe mine...

Niște hoți, niște pungăși.. Numai ei singuri să mănânce, să se îngrașe, să plesnească . Salvarea țării e numai în partidul nostru, oameni noi, oameni de inimă...

Ghiță Bobarnac e și el la masă. E cu câteva zile mai vechiu în partid decât nenea Iacobache și are și el promisiuni solemne că va fi numit casier comunal...

Ghiță știe că și Iacobache umblă după casierie și de aceia l-au trecut nădușelile când l-a văzut pe individ dând târcoale șefului...

— Te pomenești că vrea să mă radă, își șoptește Ghiță și se dă și el mai aproape cu scaunul.

Iacobache, încălzit peste măsură, tocmai gesticulează și se jură:

— Cucoane, să n'am parte de copii și de nevastă dacă nu sunt eu cel mai devotat membru al partidului... Și nu de ieri de alaltăieri...

De mult, domnule, de ani de zile... Nici nu era partidul nostru pe atunci și Dumnevoastră-erați un copil mic, da se cunoștea știfa.. De câte ori vă vedeam jucând cărți la brăgăria lui Stoian, îmi ziceam în gând: Asta o să ajungă om mare...

Și n'am greșit.

Iacobache ciocnește pentru a zecea oară paharul gol iar șeful ascultă mulțumit.

Numai Ghiță se frământă pe scaun, văzând cum ticălosul de Iacobache umblă să-i sufle casieria.

Simte că dacă nu va face ceva de o deosebită importanță ca să câștige definitiv inima șefului, e pierdut.

Și de un sfert de ceas își frământă zădarnic mintea.

În vremea asta, Iacobache îi trage înainte la urechea șefului :

— Am mai auzit eu, cucoane, avocați vorbind, dar așa, cum vorbiți Dumnevoastră nu se mai află. Să crăp eu dacă nu-i așa.

Ghiță își înțeștează mâinele pe marginea scaunului și își încrețește cu disperare fruntea ca să poată găsi o idee salvatoare.

În momentul acesta ușa se deschide și un vânzător de ziare năvălește înăuntru : **Universul...** ediție specială... lista noului guvern...

Ce păcat că în crâșma lui Iancu, nu e în clipa aceasta cineva care să stea ca un simplu spectator deoparte, să privească și să-și întipărească pentru totdeauna scena aceasta unică.

Să vadă zecile de mâini crispate, cum smulg bietele foi din mâna vânzătorului.

Să vadă ochii aceia halucinați, cum străpung cu vrăjmășie literile înșirate ca niște găngăni negre pe câmpul cenușiu al hârtiei de ziar.

Șeful a scăpat foaia din mână și s'a lăsat moale pe scaun.

Iacobache s'a dat câțiva pași înapoi, apoi s'a întors deodată și a sbughit-o pe ușă ca să-și depună—cu o clipă mai devreme—la picioarele noului șef norocos, întregul lui devotament.

Ghiță vede cum Iacobache se grăbește pe ușă și în colțul buzelor îi apare un zâmbet pe care nu-l poți distinge dacă e de bucurie sau de tristețe.

Se scoală.

Picioarele îi atârnă greu. Face un pas... doi... trei... ca un copil care învață să meargă... și se oprește drept în fața șefului care înlemnise pe scaun.

Il bate amical pe umăr ca să-l aducă la realitate :

— Ei, cucoane, cui dai acum casieria comunală, mie, lui Iacobache, sau ți-o oprești Dumitale?...

GH. GH. NECULAU

GÂNDURI DE TOAMNĂ

d-lui G. TOPĂRCEANU

Stol de gânduri !
Stol de frunze,
Stol de păsări
Călătoare

Dealul întristat,
Cu via
Orice cântec
A 'ngropat !

O să-i dea la iarnă
Casă,
Masă,
Alintare,

Au pornit s'apară
Aseară
Pe-a văzduhului
Spleandoare.

Pe ogoare
Doar un greer,
In culcușul lui
Băgat,

Ca la vară
Iar să nceapă
Nesfârșita lui
Cântare ? !

Bate-un vânt ușor
Și norii
Iar s'au pregătit
Să plângă.

Face—acorduri
In allegro,
Moderate
In andante...

Nopti de vară !
Nopti senine !
Nopti de dragoste
Cu lună !..

Vine toamna...
(Trena albă
I-o aduce
Iarna lungă),..

Oare harnica
Furnică
O s'ajute—acestui
Fante ? !

Vine iarna
Care cântă
Cu arcuș de ger
Pe strună...

IONEL UNGUREANU

UN SIMBOL.

Era în anul 1896, la Liceul Real „Nicolae Bălcescu“ din Brăila. Un elev din clasa III-a, subțirel, înalt, cu ochii mari și negri, fruntea bombată și mintea limpede, propune unor prieteni o problemă a cărei deslegare o dădu tot el.

„Să ne străduim, să ne luminăm, să ne unim cât mai mulți și să lucrăm împreună. Nu vă mirați de cele ce vă spun; dăm fiecare obolul nostru, după puterile fiecăruia, cumpărăm cărți frumoase, folositoare și ne mai obligăm ca să dăruim și cărțile noastre, pentru ca să mărim biblioteca, pe care o vom întrebuința mai târziu pentru luminarea tuturor. Ne vom aduna în fiecare săptămână, odată la unul dintre noi; vom discuta, după putințele noastre vom lucra cu iubire și entuziasm ca să ne luminăm.

Toți îl ascultam cu evlavie și ne mândriam, că am avut norocul să găsim necăutat acest sutlet mare. Pe baza prediciei lui și a ideilor noastre, ne am apucat de lucru pe brazda cea bună a ogorului nostru românesc.

Ideia a fost pusă în practică și fiecare s'a obligat „pe conștiință“, ca să găsească noi proseliți, numai între cei mai buni camarazi din liceu.“

Așa a luat naștere „*Avântul*.“

Contribuiam fiecare cu câte zece bani pe săptămână.

Ne adunam la câțiva din colegii noștri, cari aveau case mai bune și ne sfătuiam în liniște și ne despărțiam totdeauna, cu noi puteri de muncă, pentru cauza noastră.

Ori și cât ar fi fost de nobil scopul nostru, ori și cât ar fi fost de ascunsă activitatea, până la întruchiparea publică a ei, a circulat un svon falș prin oraș despre întrunirile noastre. Cei mai speriați de faptul acesta, erau câțiva negustori cărpănoși, cari vedeau în activitatea noastră regresul lor și triumful nostru.

S'a întâmplat odată ca niște haimanale să spargă galantarele la câțiva dintre ei și toată protipendada lor a reclamat cazul poliției orașului și direcției Liceului Real.

Director era pe atunci Atanasie Popescu.

Ne chemă pe vre-o câțiva mai răsăriți în cancelaria liceului și ne sfătui părintește să ne căutăm de carte și după ce ne vom vedea la rosturile noastre, atunci să muncim pentru îndeplinirea idealului pentru care luptăm.

Noi nu ne-am astâmpărat. Duhul entuziasmului plutea încă în inimile noastre. Mergeam cu pași uriași spre viitorul strălucit, pe care-l vedeam în sufletele noastre de idealști puri,

O catastrofă morală ne urmărește: se îmbolnăvește inițiatorul „*Avântului*” nostru tinerească și pleacă în lumea dreptilor, de unde cu siguranță veghează la opera celor ce i-au urmat ideea și faptele, continuând societatea „*Avântul*.”

Biblioteca ale cărei începuturi s'au făcut atunci, poartă numele de „*Petre Armencea*”: Simbolul nostru.

Ea dispune astăzi de 12.000 volume și face oficiul de bibliotecă publică în Orașul Brăila.

Febr. 1932

Ioan Clupală

SEARĂ DE PROVINCIE

Un nour s'a tivit cu argintiu.

De după el s'arată un colț de lună
Ce'ncepe palid, apoi tot mai viu,
Să spună celor visători că seara-i bună.

Un greer își acordă glasu' încet...

Un patefon tânjește un dans la modă,
O domnișoară închină într'un boschet
Iubirii o drăgălașă odă.

Doi liceeni aprind tichniți țigara

In strada ce-i lipsită de lumină...
Colaci plăcut mirositori alungă boarea
De tei uscat, de clei și de benzină.

Ei vor să închine o caldă serenadă

Fetiții dela casa cu etej,
Ce descifrează încă o baladă
De-a lui Chopin... și face un tapaj....

Din colțul cel de lună s'a ivit

Un coră cu minunată strălucire.
Turbanul nopții s'a împodobit
Cu o semilună fără asemuire.

CALUL, IAPA și MÂNZA

(LEGENDĂ ISTORICĂ)

În fața Roznovutui comună din jud. Neamț; pe partea dreaptă a Bistriței, curg două pâraie: Calul și Iapa, pe malurile cărora sunt așezate satele cu aceleași nume.

Multă lume se întreabă de unde și cum și-au luat niște nume așa de ciudate, prin înrudirea lor, aceste două pâraie.

Iată ce ne spune povestea.

Cică în tinerețe, Ștefan cel Mare ar fi purtat niște războaie pe la Socea, nu departe de Calu și Iapa.

Între caii ce-i călăria Ștefan în luptă, erau doi mai deosebiți: un cal și o iapă.

După luptă, care se mântuise cu zdrobirea dușmanului, o parte din ostași au plecat cu caii la păscut. Între aceștia era și un ostaș cu cei doi cai ai lui Ștefan. Din pricina oboselii, păzitorul adormi și pierdu calul și iapa lui Vodă.

Și poate închipui oricine groaza ce-l cuprinse pe bietul ostaș, când văzu că nu-s caii.

Și se puse bietul om pe căutat, și căută, căută o zi de vară întreagă și de abia spre sară îi găsi.

Păraul pe care a găsit calul, l-a botezat „Calul“.

Păraul pe care a găsit iapa, — „Iapa“ i-a pus și el numele. Ceva mai la deal de iapă, a aflat și mânza. Și părauașului lângă care a găsit-o, „Mânza“ l-a poreclit.

Și iată așa și-au primit botezul aceste două pâraie dimpreună cu afluentul „Iepeii“ numit „Mânza“.

Culeasă în ziua de 7 Februar 1923 dela d-l Const. Gheorghitoiu, învăț. diriginte al școlii din Satul Iapa și originar din Calu.

P. GHEORGHEASA

CUGETĂRI

- Saint Thomas.** Oamenii ar fi sfinți mari dacă ar iubi pe D-zeu așa precum iubesc femeile.
- Victor Hugo.** Dumnezeu e primul redactor al evenimentelor, omul nu este decât paginatorul lor.
- Oscar Wilde.** Isbânda cea mai mare a lui Iisus este că s'a făcut iubit și după moarte ca și în viață.
- Shakespeare.** Suntem din aceeași stofă ca și visele; și scurta noastră viață e impresurată de somn.

DARUL VĂDUVEI

(LEGENDĂ)

Intr'o vreme, nu tocmai depărtată, doi călugări, dela o mănăstire din susul Moldovei, au fost trimiși prin țară să strângă ca de obicei, ofrande pentru ridicarea unei biserici.

Însă pe vremea aceea nu se strângea milă dela poporul de jos, care era sărman, ci numai dela boerii de rang, bogați și iscușiți în dregătoriile țării.

Călugării, cucernici și isteți, se înfățișau cu evlavie vrednicilor fețe boerești, istorisind nevoile mănăstirii și ale... credinței, care era întregă numai în sufletul înțelept al dregătorilor de sânge. Atunci inima deșartă se deschidea largă și dăruia cu mândrie galbinii lucitori...

Călugării deschideau grabnic condica de pantahuză și scriau cu slovă îngrijită numele, locul și mai cu osebire boeriile donatorilor și apoi suma sorocită pentru ridicarea sfântului locaș.

În truda lor, călugării aveau mulțumirea să afle că inimile boerilor, închise pentru poporul de rând, socotit rob — erau deschise și pline de milă pentru sfintele mănăstiri.

Intr'o seară, ajungând într'un sat, au poposit la casa unei văduve sărace. Femeea torcea rezemată de horn, când se opriră în pragul casei cei doi străini.

Văduva le sărută mâna și-i pofți în casă, îi ospătă cu dărnice din puținul ei și le pregăti pat cu așternut călduros ca să se odihnească. Apoi aflând pentru ce umblă oaspeții prin sate, le-a dăruit și ea un ban de aramă de 20 de parale — singurul ce-l avea în casă.

Călugării, care nu primiseră niciodată daruri dela oamenii săraci, ci numai ofrande mari dela bogați, au primit banul, dar n'au găsit cu cale să-l însemne în condică. Dimineața au plecat oaspeții, mulțumind de găzduire.

După ce au terminat de strâns mila de prin locurile în care au fost rânduiți, s'au întors la mănăstire pentru a da socoteală starețului și a istorisi, fraților întru Domnul cele ce-au văzut prin lume...

Starețul cercetând în grabă condica și luminându-i-se fața la vederea sumelor însemnate, găsi printre numele atâtor boeri de rang și numele unei femei văduve sub care era trecută neînsemnata sumă de 20 parale. Dar cum era scris? Numai cu

litere strălucitoare de aur. Starețul se înfricoșă ca în fața unei minuni! Nedumerindu-se, chemă la sine în grabă pe călugări și-i întrebă cum se face ca la o sumă atât de mică, s'a scris cu astfel de slove aurite. Văzând ei aceasta au rămas înmărmuriți și au mărturisit cum nu ținuseră socoteală să mai însemne acel mic dar al văduvei, crezând că nu-i cu cale să ocupe condica pentru atâta lucru. Și căutară de îndată darul pe care-l aruncaseră în fundul tolbei lor, unde îl găsiră — nu negru cum îl aruncară, pentru a fi poate pierdut sau uitat — ci strălucitor și luminos.

Fiindu-le teamă să-l atingă au mers tustrei în biserică și l-au răsturnat din tolba în fața Maicii Domnului. Și banul s'a așezat strălucitor ca un bob de lumină, la picioarele sfintei icoane. A deschis starețul condica și iar s'a uitat la slovele de aur și a înțeles că Dumnezeu, care vede toate, a avut grijă să răsplătească dărnicia văduvei și a scris cu mâna Sa cea puternică, în taina nopții, pe fila condicii mănăstirii numele ei, pentru ca să strălucească în veac printre celelalte, ca și bunătatea inimii ce o îndemnase să dea pentru biserică.

Toți au căzut în genunchi și au adus laudă celui prea bun și afoate văzător pentru minunea săvârșită.

De atunci s'a dat poruncă strângătorilor de milă și ofrande sorocite sfintelor locașuri să umble și pe la poporul de jos, care, dacă dăruiește sumă mică, dă cu inimă bună și fără de îngâmfare; iar sumele să fie trecute la rând în filele condicilor. Și de atunci multe biserici s'au făcut din gologanul poporului, a cărui milă și bunătate, credință și milostenie sunt izvoare nesecate în veac.

MIHAIL D. STAMATE

STRIGĂTURI

De-ar fi dor pe cât urât
N'ar încăpea pe pământ.
Dar doru-i mai puținel
Și-i plină lumea de el.

Cucule, de ce nu cânti
Până sunt fagi 'nfrunziți
Și iarba pe sub molizi.

Cucule, tu să nu taci
Până stă frunza pe fagi
Și iarba pe sub copaci.

Treci, dorule, Mureșu
Nu-mi mai rupe sufletu
Du-te, dor, pe Bistrița
Nu-mi mai rupe inima.

Fecioru care-i fecior
Nu se culcă noaptea'n tol
Ci se culcă în otavă
Cu mândra care-i o dragă.

Culese de pe Valea Bistriței
de C. TANASE TEIU

BALAUROL

Dacă'm trăi în lumea basmelor, ne-am gândi la un animal cu șapte capete, în calea căruia ar ieși un voinic fecior de crai. E vorba însă de renumitul deal Balaurul pe care îl cunoaște atâta lume. Sburdalnicii răsfățați ai Pietrei îl cunosc că este col mai bun duruș de sanie.

Cei ce au parale știu că pela „Balaur” nu se trece cu ele, mai ales la vreme de seară; milostivii găsesse aici pe bătrânul orb Vasile Gopșa; iar cetitorii de povești își amintese că sub dealul Balaur a poposit Moș Nichifor Cotcariul. Și apoi, cine nu știe ceva despre dealul Balaur?

La 4 Km. de Piatra-N. pe șoseau Piatra-N.-Tg. Neamț, începe panta dealului. După 1 Km. de ureuș, șoseaua este înghițită de o pădure, ce amenință par'că să înghiță trecerea.

Încă 1 Km. de ureuș pe sub poala pădurii și șoseaua iese din nou la lumină pe spinarea dealului.

Partea de nord, înclinată aproape ca și cea dinspre sud, despuiată de pădure aproape de 200 ani, este presărată de casele unui sat, ce poartă numele bogăției ce zace sub dealul Balaur (Sarata).

Pe vremuri, dealul Balaur era acoperit peste tot de un codru des. N'a fost nicăeri prin împrejurimi pădure mai frumoasă și sălbatecă ca cea depe Balaur, din care au mai rămas numai câțiva stejari.

Legenda spune că un balaur răul de moarte, căzu în pădurile de pe acest peal. Unde a căzut sbătându-se să moară, a smuls toți copacii cât a ajuns împrejur și a făcut astfel o poiană, care de atunci s'a chemat Poiana Balaurului.

Poiana a dat numele dealului.

De atunci oamenii au început să-l jupoaic de păduri, ca pe un adevărat balaur.

Mai bine de jumătate din falnică pădure a căzut pradă topornului. Numai versantul de sud își mai păstrează vechea podoaibă.

Toată puterea balaurului legendar, a fost mai mică decât ura omului...

Dealtfel aceste păduri adăpostesc și români cu mână lungă pe lângă sprintenele căprioare, vulpi ori iepuri, ocazii pentru vânătorii ce se întorc cu tolba plină mai mult cu minciuni, ca dintr'o adevărată țară de balauri cu codrii milenari.

Balaurul este singura pădure prin care trece șoseaua Piatra-N.-Tg. Neamț, singura care a mai rămas nedoborâtă încă de lăcomia oamenilor și în care călătorul obosit poate găsi un colțișor de umbră.

ELEVUL.

de MASCOVSCHI

Pe malul unei mări, se întindea un oraș sgomotos.

Nu departe de oraș, pe o cărare ce ducea către mare, se afla o grădină, în care trăia și da lecții un filozof. Când veneau străini în oraș, un bătrân le ieșea înaintea și arătându-le grădina spunea :

— Aici, în casa împodobită cu viță sălbatică, trăește învățătorul nostru, căruia îi datorăm totul și mulțumită lui trăim fericiți și avem respectul lumii întregi. Vedeți câmpia verde de pe malul mării și un grup de copaci ? Acolo de obicei învăță și discută el cu elevii.

În acest mod începea bătrânul a povesti despre viața filozofului și despre elevii lui, cari veneau din țări depărtate. Străinii se uitau mirați la locuința modestă a filozofului și se grăbeau să vină să-l vadă și să-l audă.

Într-o frumoasă seară de vară, filozoful înconjurat de elevi, sta pe malul mării și-i învăța secretele vieții. Soarele apunea, iar ultimele raze scaldate în undele mării, se revărsau și peste grădină. Vântul legăna ușor frunzele dese ale pomilor, iar valurile lungi veneau spălând nisipul și spumegând fugeau înapoi. Din când în când în zarea albastră, apărea câte o barcă, întârziată în larg și se grăbea spre mal.

Rândunelele zburau deasupra apei, căutând ca în jocul lor, să lovească cu aripele sufratața ei. Din oraș se auzea un sunet de clopot în timp ce bătrânul filozof își termina discursul.

Unul din elevi, apropiindu-se de el i-a spus :

— Profesorule, a venit un elev nou și vrea să te vadă !

— Cheamă-l aici.

— Iată-l, că vine.

Elevul nou se apropie și recunoscând pe profesor, îl salută respectos.

— Tu vrei să înveți ?

— Da. Eu am învățat multe, cunosc bine științele și acum viu la tine să învăț filozofia.

— Gândește-te ! Poate vrei să înveți alt'ceva ?

— Nu ! chiar filosofia.

— Dar de ce ai venit la mine ? Poate te puteau satistica alți profesori ?

— Nu ! eu vreau să învăț la tine... Îți cunosc viața și elevii,

am vorbit cu ei și m'am convins, că dela alți profesori nu am ce învăța.

— Ai mai studiat filozofia ?

— Am studiat singur și mi se pare că știu multe. Mi-a rămas numai să aflu, dece oamenii fac rău, atunci când ei ar putea face numai bine.

Profesorul a zîmbit cu tristețe...

— Să vedem dacă mai poți începe studiarea filozofiei.

Ascultă :

„Un tânăr mergea prin pădure și văzu pe un om care voia să ridice în spate un sac mare cu făină. Sacul fiind greu, cădea din din mâinele omului obosit, ori de câteori încerca să-l ridice. Tânărul se apropie de om să-i ajute, însă află dela acesta că sacul trebuie dus la malul mării spre a fi pus în barcă. Atunci tânărul îi zise :

Ești neputincios și slab, eu însă sunt voinic și tânăr, lasă să duc eu sacul, că tot merg spre mare.

Cu mare greutate tânărul ridică sacul și pornește spre barcă, unde-l așează și ajutând omului să intre în ea, o desleagă dela mal, dându-i drumul. Barca s'a pierdut la orizont, în timp ce tânărul fericit că a putut să facă o faptă bună, se odihnea pe mal.

Și stînd așa, el vede un bătrîn care căuta ceva în locul unde mai înainte fusese sacul; pe urmă vine la mal unde mai înainte fusese legată barca. Se oprește, se uită în largul mării, apoi cade jos, și lovindu-se cu pumnii în piept începe să plîngă. Tânărul se apropie și îl întreabă ce nenorocire l'a lovit.

— Cum să nu plîng când fiul meu cel mai mare este pe patul morței, iar familia î-mi moare de foame. Cu ultimii bani am cumpărat din sat făină și am vrut s'o aduc în barcă. Dar cum sunt bătrîn și neputincios am obosit repede și am scăpat sacul jos. În zădar mă chinuiam să-l ridic. L-am lasat acolo și am ieșit în drum să caut un om care să-mi ajute. În lipsa mea cineva mi-a furat și sacul și barca...

(ca urma)

Traducere de LUDMILA FLOREA

Situația învățământului primar din jud. Neamț

ANCHETĂ ȘCOLARĂ

După recensământul din anul 1932, județul Neamț are un număr de 35499 copii de școală. Din aceștia, 93% sunt români, 5% evrei și restul alte naționalități. Din numărul de 35499, urmează cursurile școalelor primare în anul 1932|33, 25.447 copii, adică 71.68% ; restul de 10052 copii; adică 28,32%, au rămas în afară de școală.

Vom cerceta mai la vale cauzele pentru care acești copii nu urmează la școală.

Repartizați după religie, avem 94,6% ortodoxi, restul sunt de alte confesiuni.

Repartizați la cele 223 școli primare, cu un total de 569 de posturi, revin câte 44—45 elevi de fiecare post.

Pentru școalele de copii mici sunt recenzați numai 1443 copii între 5—7 ani, fiind repartizați la 14 grădini cu un total de 19 posturi.

Cursul supraprimar (complimentar) se găsește într'o epocă de stagnare: frecvența lui este aproape inexistentă. Cu toate eforturile ce fac învățătorii, cu toate sfaturile ce se dau, elevii dela clasele V—VII nu vin la școală, fiind opriți cu îndărătnicie de părinți.

Dintr'o statistică întocmită cu ocazia unei anchete școlare, se constată că abia 7% din numărul înscris în clasa I, absolvesc 7 clase. Procentul acesta a scăzut în ultimul an la 1.7%.

Să cercetăm, în scurt, cauzele frecvenței slabe.

a) La cursul elementar (I—IV)

Am văzut că peste 10.000 de copii din județ, rămân înafară de școală (bine înțeles în acest număr intră o bună parte din copiii cursului complementar). Dar chiar cei 25447, nu sunt absolut regulat prezenți la cursuri. 10—15% vin foarte neregulat, și abia 70% vin regulat. Deci alte 7—8000 de copii lipsiți de carte.

Motivele principale sunt:

1) Lipsa de localuri și mobilier, căci sunt foarte multe școli cu localuri închiriate, puțin spațioase, în care abia încăp 12—14 elevi.

2) Depărtarea—in unele părți—a copiilor de școală.

3) *Criza în general.* Locuitorii satelor trăesc o viață grea, de te miri cu ce-și mai duc zilele. Se mai gândesc aceștia să dea hrană sufletească copiilor lor, ori sunt bucuroși să le poată da o bucată de mamăligă și câteva surcele pe foc, ca să-și încălzească oasele?

4) *Scumpetea cărților didactice.*

5) *Îndărătnicia sătenilor* cari sfatuiți de răuvoitorii școalei, ori trăind în raporturi rele cu învățătorii, nu-și trimit copiii la școală.

6) *Lipsa de concurs din partea autorităților comunale.*

7) În câteva locuri—nu le mai cităm—se mai adaugă la cauzele de mai sus cearta dintre învățători și preot sau dintre învățătorii dela aceeași școală.

8) Dar cea mai principală cauză este neaplicarea obligativității chiar de către învățători, fără să mai vorbim de comitele școlare și organele fiscale. Amenzi școlare nu se mai pun aproape de loc, fie din obișnuință, fie de frică, fi că... se impune acest lucru. Oricât ne-am crede de luminați și de conștiinți, oricât am presupune că suntem în secolul culturii și civilizației, țăranul nostru încă n'a ajuns să fie convins de importanța școlii și deci rămâue această sancțiune—amenda—un mijloc eficace de constrângere pentru a se îngriji de viitorul copiilor.

Nu-i mai puțin adevărat că nici 5% din amenzile aplicate nu se încasează de agenții fiscali, deci se impune să se ia măsuri și contra acestor funcționari care nu-și fac datoria.

b) *Cursurile supraprimare (V—VII).*

La cauzele de mai sus, sunt de adăugat și altele :

1) *S'a dus o vie propagandă împotriva* acestor cursuri de către mulți oameni politici, cari și-au făcut un punct important din programul lor de a „extermina“ aceste cursuri.

2) *Lipsa atelierilor școlare*, singurele cari atrag pe copii către îndeletnicirile practice.

3) *Lipsa de uniformizare* căci în unele părți se fac cursuri, în unele nu, în altele părți copiii merg numai până la cl. V, în altele până la cl. VI și în foarte puține locuri până la cl. VII.

Lipsa de avantaje pentru absolvenții a 7 clase.

De pildă : reducerea stagiului în armată, alegerea în consiliile comunale, recrutarea micilor funcționari comunali; fetele : drept de vot numai absolventelor, drept de deschis ateliere la sate, etc.

5) *Veșnicile proiecte de reformă a acestor cursuri.*

Fiecare guvern anunță reorganizarea cursurilor complimentare, ba pe 5 ani, ba pe 6 ani, ba pe centre ș. a. m. d.

6) *Programa analitică prea încărcată.*

Dacă s'ar fi continuat experimentarea lor, așa cum a început din anul școlar 1924|25, adăugându-se numai câteva avantaje abselvenților, am fi ajuns azi la rezultatele care se văd la școlile din Ardeal, unde aceste cursuri s'au dezvoltat alături de ale Sașilor, cu vechime și rezultate recunoscute.

ION D. MATASĂ : Doi ani în Guribaba.

După cum mărturisește și în „lămurirea“ dela începutul cărții, D-l I. Matasă nu face literatură de dragul literaturii, ci urmărește să purifice unele din moravurile noastre politice, care „ne coboară ca națiune și ne împinge spre prapastie“. Pentru aceasta ne înfățișază o serie de personaje din politica locală, ascunse cu intenție sub pseudonime ușor de recunoscut, precum și o sumă de întâmplări „adevărate“ care de cele mai multe ori sunt pline de haz.

Socotim însă că autorul a făcut o greșeală, alegându-și eroii numai dintr'un anumit partid politic și de acolo numai anumite persoane. Procedeu acesta știrbește — într'o mică măsură — din valoarea cărții și compromite în parte intențiile pe care le-a urmărit.

Când vrei să îndrepti moravurile politice, trebuie să te ridici deasupra oamenilor și deasupra patimilor, să judeci și să cântărești absolut obiectiv, tocmai pentru a nu ți se suspecta atitudinea critică pe care ai luat-o.

Spunem acestea tocmai pentru că citind cartea D-lui Matasă, am avut regretul că autorul a fost preocupat prea mult de latura politică și prea puțin de cea literară.

D-l Matasă dovedește că este în viață un spectator care știe să vadă, să aleagă și să redea cu iscusință ceea ce e interesant și caracteristic.

Cu mijloace simple, într'un stil limpede și natural, redă minunat comicul unei situații, ca și portretele eroilor D-sale în câteva trăsături sigure, care dovedesc un bun humorist și tot așa de bun caricaturist.

Sunt calități remarcabile risipite cu dărnicio și care isbutesc să se evidențieze în acest amestec variat de sgură și cenușă, aur și funigine.

G. G. N.

CEZAR PETRESCU : Nepoata Hatmanului Toma.

Trăim vremuri de parazitism intelectual: cinematograful sonor, revistele ilustrate, gazeta zilnică, radio (cu paraziți) oferă intelectualității moderne și superficiale, un material ușor, gata asimilat.

Singura grijă a publicului e să înghită alimentele culturale gata mestecate de râșniți mecanice.

În lipsa unei serioase activități a gândirii, creerul se odihnește și se atrofiază, mulțumindu-se cu sunete și cu imagini.

Predilecțiile marelui public — conduse de regisori abili — se orientează tot mai mult către gloriile efemere ale vedetelor de cinematograful, cu ochi mari și gene lungi, cu păr cârlionțat și șolduri reliefate cu artă; către boxeuri cu pumni de oțel și cu nasul flendurit de lovitură; către reginele de un an, alese prin concursuri de frumusețe, organizate cu reclamă, tâmbălău și frumoase perspective de câștig...

D-l Cezar Petrescu și-a îndreptat obiectivul aparatului său înregistrator spre această lume ușoară ce se frământă foarte activ la suprafața vieții moderne.

De astădată autorul ne înfățișază în „Nepoata Hatmanului Toma“ o altă preocupare a acestei lumi: concursurile de frumusețe...

Eroina, Domnișoara Margareta Căuș, o o păpușă frumoasă, indiferentă, fără dorinți, fără pasiuni, fără gânduri. Pentru aceste însușiri și-a câștigat mai întâi în familie, apoi dela colege, porecla de „văcuța“.

În școala primară trece clasa — cu o admirabilă consecvență — totdeauna în școală.

Face câteva clase profesionale, se retrage apoi din școală și după câțiva ani este primită la poștă.

Prezența ei fu îndată remarcată și comentată de tot tineretul târgului Scovarză.

Margareta însă trece impasibilă, nemuritoare și rece.

După dorința tatălui, se logodește cu tânărul Olimpiador Spancioc, june impieगत la C. F. R. și poet..

În acest timp, pașnicii cetățeni din Tg. Scovarză sunt cuprinși și ei de frigurile missomaniei.

Se prezintă și Domnișoara Căuș și e aleasă Miss Scovarză...

Alegerea nu a rămas fără urmări. Concurente din înalta societate sunt lovite în amorul lor propriu și urmează persecuții, lucrături, intrigi, dueluri. La București, Miss Scovarză e proclamată Miss România..

E ovaționată, sărbătorită, fotografiată.. șampanie, muzică, flori, autografe, interviewuri...

Secretarul directorului revistei organizatoare „Ilustrația Colorată“ pregătește un articol răsunător, unde ridică în slavă calitățile fizice, intelectuale și morale ale celei mai frumoase dintre Miss.. în care un străbunic al D-soarei Căuș—care umbla cu căușul prin sat după făină, de unde originea numelui—devine Hatmanul Toma Căuș „unul din sfetnicii cei mai chibzuiți ai lui Eremia Movilă și unul din căpitaniii cei mai vestiți ai oștiri moldovenesti“

Cartea D-lui Cezar Petrescu este o satiră biciuitoare ce se citește cu plăcere și interes.

Un spectacol ușor și agreabil, la care râzi din toată inima, aplauzi cu vioșie, comentezi o vorbă de spirit sau o peripeție posnașă, apoi pleci și uiți.

Spectacolul a fost prea ușor și prea superficial ca să poată lăsa urme durabile în sufletul spectatorului.

() carte frumoasă și efemeră ca și gloria Miss României.

G. G. N.

Poussière de Rosamond Lehmann. Ed. Calman Levy—Paris.

O carte pentru cei ce cred încă în lumea plină de miraj a visului pentru cei ce știu trece cu ușurință dela vis la viața reală și invers.

Judith—eroina cărții, visătoare apariție—crește într'un cadru plin de pitoresc, într'o ambianță de un lux rafinat, în apropierea sufletească a tatălui—un om de seamă și foarte înstrăinat de mama sa, o femeie cochetă și superficială. Surplusul său de afecțiune se răsfânge asupra celor cinci copii vecini (veri între ei): Julien, Charles, Martin, Roddy și Mariella, fată de care se simte adesea umilă, umbrită. Trăind simultan două vieți—pe cea aievea și pe cea a închipuirii—se vede când iubită, când disprețuită de micii săi prieteni. Iar când vine anii triști ai războiului, ea simte lipsa dulcei tovarășii.

Așteaptă reîntoarcerea vecinilor, cu emoție și abea recunoaște în bărbaiții de acum pe vechii ei prieteni..

Inchizi cartea, rămânând copleșit de impresia această de praf, de nimic, ce încheie un capitol de viață. Trăim zile însorite ale copilăriei alături de Judith, ne farmecă albastrele ei visuri cu treziri tot atât de albastre, vibrăm alături de ea în fața tinereților expansiunii, suntem învăluți de o tristetă adâncă, ea adâncile ei suferinți.

Ciudatul joc al vieții! Treckerile ei rezezi dela bucurie la întristare, desole lupte sufletești, eternul conflict între doruri și posibilități de realizare,

toate acestea ne sunt înfățișate cu mult meșteșug și dar de observație, de către tânăra autoare, pe care o ghicim, pradă visului și idealului. Cu pricepere și mult tact în înfățișarea unor scene ce-ar atinge lesne obscenul, cu gingășie specifică femeină în descrierea frumosului din natură și a celui de interior, autoarea roușește să ne câștige.

Cu toată haina de vis ce învălăue pe fiecare erou, reușim să-i recunoaștem și să i înțelegem. Asupra tuturor plutește atmosfera patriarhală a vieții de țară, frumosul unor locuri de basm, tot farmecul unei vecinătăți ce trezește vibrații așa de intense în sufletul delicat al Juditei. Cu delicatețe de pastel, autoarea a isbit să ne înfățișeze un crâmpai de viață, împletind adevărul cu închipuirea, vraja unui vis cu brusca lui trezire, farmecul unei simțiri cu tristul lui eou. Și toate aceste fără să se abată dela mersul firesc al vieții.

Miorica R.

REVISTE

Adevărul literar și artistic s'a transformat într'un magazin universal în care se găsește marfă pentru toate vârstele, pentru toate gusturile și toate pungile. Cinematograf, teatru, modă, cronică sportivă, gastronomică etc. etc.

Spicuiem din articolul D-lui Al. A. Philipide „Modernismul în literatură”: Literatura de avangardă de după război se caracterizează printr'o atitudine revoluționară care vrea să rupă cu orice tradiție.

Această furie a distrugerii este în fond anarhie. Nimic constructiv în programele moderniste. Toți știu că vor să dărâme, dar nu știu ce vor să pună la loc. Poezia nu mai trebuie să fie muzicală, nici ritmată, nici rimată. Orice punctuație este isgonită. Imaginele nu se mai disciplinează după nici o nevoie interioară. Poetul scrie după cum îi vine, fără nici o ordine, la întâmplare. De obicei poetul modernist nu caută să fie înțeles. Deși scrie ca să publice, scrie ca și cum ar ignora, ba chiar ar disprețui publicul.

Dacă ambiția moderniștilor de a primumi însăși esența poeziei și să înlocuiască însuși materialul poetic, fără să-și dea seama că acest material este etern și imuabil, se apropie de nebunie. În schimb a avut și rezultate bune privind literatura de clișee și prejudecăți, curățind-o de forme învechite și dărâmand multe magherniți vechi, multe idei inconfortabile și multe prejudecăți.

G. G. N.

PENTRU AUTORI

Publicăm articole de literatură, știință, critică și folclor.

Manuscrisele vor fi scrise citeț, numai pe o singură față. **Pe** cele nepublicate, nu le restituim prin poștă. Se pot ridica personal.

Comitetul își rezervă dreptul de a face schimbările ce le crede. Comunicările se vor face la „poșta revistei“.

PRIMIM CĂRȚI PENTRU RECENZII ȘI SCHIMB DE REVISTE

Revista noastră trăește din abonamente și sprijinul bănesc al celor care vor să devină membrii cercului de colaborare culturală „Petrodava“.

Numărul 1 se trimite numai persoanelor de încredere. **Acei** cari cred că nu vor plăti abonamentul, sunt rugați să restituie revista, scutindu-ne astfel de cheltueli inutile. **Cine** face cinci abonamente plătite anticipat – va fi trecut ca membru fondator.

A APĂRUT

în editura cercului
„PETRODAVA“

„EPIGRAME“

de V. DORNEANU

Se găsește de vânzare
la Librării și la
Ad-ția Revistei. ◆

LEI 40

A APĂRUT

„DOI ANI IN GURIBABA“

de I. MATASĂ

Se găsește de vânzare
la Librării și la
Ad-ția Revistei. ◆

LEI 45

Domnieisale

D

Comuna

Strada

Județul

Oficiul